

Szef, którego szukamy

Rzecz o odpowiedzialności

dr Andrzej Jeznach, 15.4.2021

odpowiedzialność vs. frajda

ANDRZEJ JEZNACH

współpraca Wojciech Eichelberger

SZEF, KTÓRY MA CZAS

EWOLUCJA ZARZĄDZANIA

– dziennik budowy firmy turkusowej

one EXCLUSIVE
PRES

nominowana do
Economicus 2017
(Gazeta Prawna)

na najlepszą książkę
ekonomiczno - biznesową

Pełna entuzjazmu i szczerą!
Ale czy obiektywna?

*Człowiek ma trzy drogi, by działać mądrze:
przez rozmyślanie, to najszlachetniejsza droga,
druga, przez naśladowanie, to ta najłatwiejsza,
trzecia droga, przez doświadczenie, jest drogą
najbardziej uciążliwą.*

Konfucjusz (551 – 479 p.n.e.), filozof

ANDRZEJ JEZNACH
współpraca Wojciech Eichelberger

SZEF, KTÓRY MA CZAS

EWOLUCJA ZARZĄDZANIA
– *dziennik budowy turkusowej firmy*

ANDRZEJ JEZNACH

*Przedmowa Marka Piechockiego,
prezesa polskiej prywatnej firmy zatrudniającej ponad 25 000 pracowników*

SZEF, KTÓRY MYŚLI

BO WARTO I SIĘ OPŁACA

onepress

ANDRZEJ JEZNACH

SZEF, KTÓREGO SZUKAMY

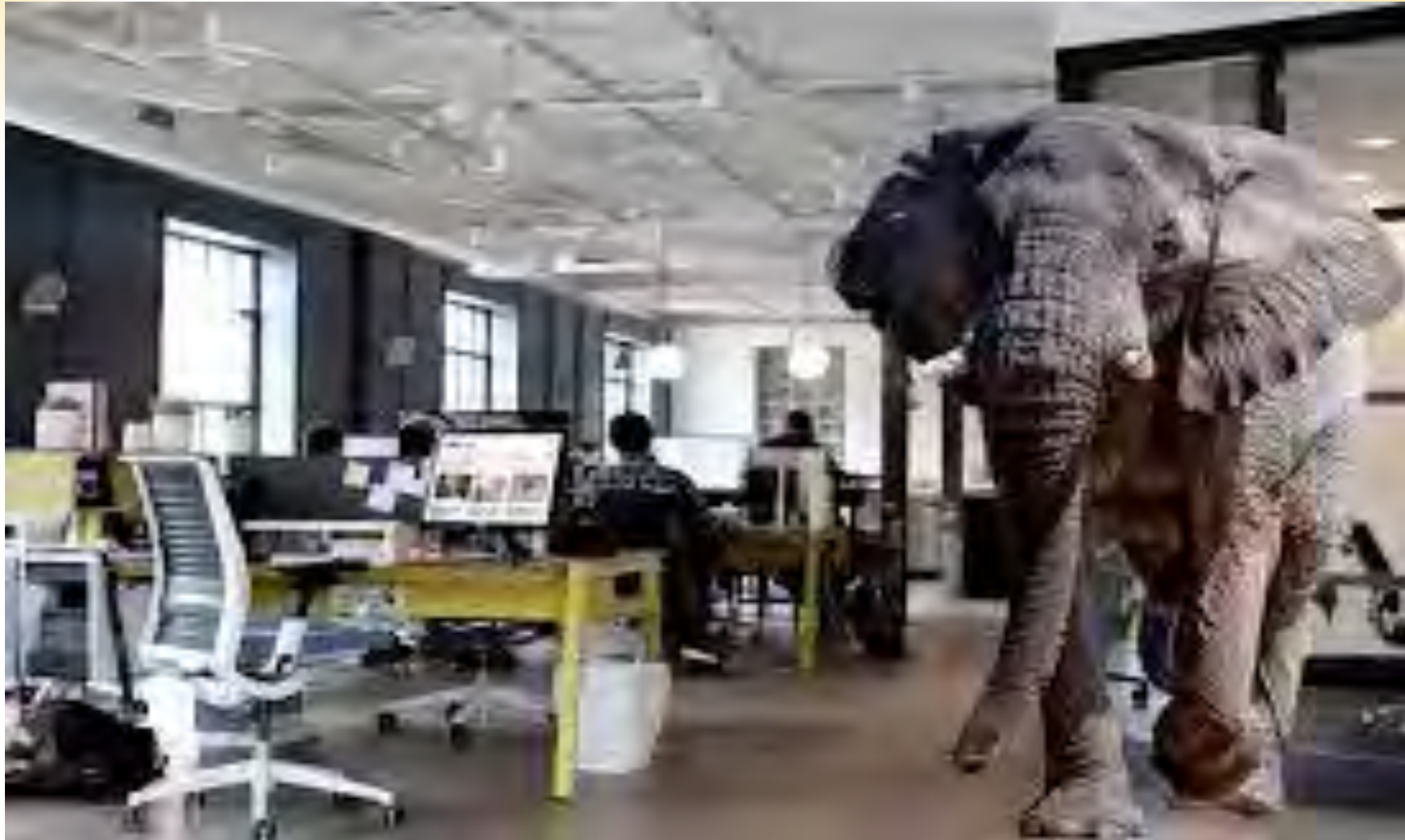

RZECZ
O ODPOWIEDZIALNOŚCI

onepress

Historia opowiedziana do końca...

czy ich zdradziłem?

Słonie nie są zbyt dobre w ukrywaniu się;
jeśli Ty go widzisz, to inni prawdopodobnie też!

*moim słoniem jest idealizacja
modelu samozarządzania!*

Propagując ideę budowy bardziej sprawiedliwego, humanistycznego lepszego świata pracy, nie wolno świadomie pomijać związanych z tym problemów:

**nieprzewidywalności systemów wynikających
z kompleksowości stosunków międzyludzkich**

Czy stabilny i trwały sukces organizacji samozarządzającej się jest możliwy?

Jeśli tak, to od czego ona zależy i jakie warunki muszą być spełnione, by taka firma/ organizacja mogła naprawdę trwale funkcjonować, bez szefów.

Teoria potwierdzona praktyką!

Obiektywna ocena tego, czy trwały sukces organizacji samozarządzającej się jest możliwy wymaga jasnych kryteriów, więcej niż tylko jednego z założeń, czy jednej teorii zarządzania:

- **podjęcia czysto humanistycznego,**
- **postawy opartej na sensie, *purpose-driven organisations,***
- **zarządzania bazujące na rzetelnej wiedzy naukowej,**
- **podstawy teorii systemów złożonych (*teoria złożoności, complexity theory*).**

postawa humanistyczna

podstawowe założenia psychologii humanistycznej:

- relacje międzyludzkie, są kluczowym czynnikiem sukcesu każdej organizacji,
- bazą sukcesu ekonomicznego organizacji jest doceniająca i motywująca kultura korporacyjna,
- każde ludzkie zachowanie ma z założenia pozytywny zamiar,
- wszyscy ludzie, w konkretnej sytuacji, dla dobra wspólnoty, dają z siebie wszystko, co jest w ich mocy.

Spitzack H., Kimakowitz E. von, Pirson M., Dierksmeier C., Amann W.,
Humanism in Business, Cambridge University Press, 2009.

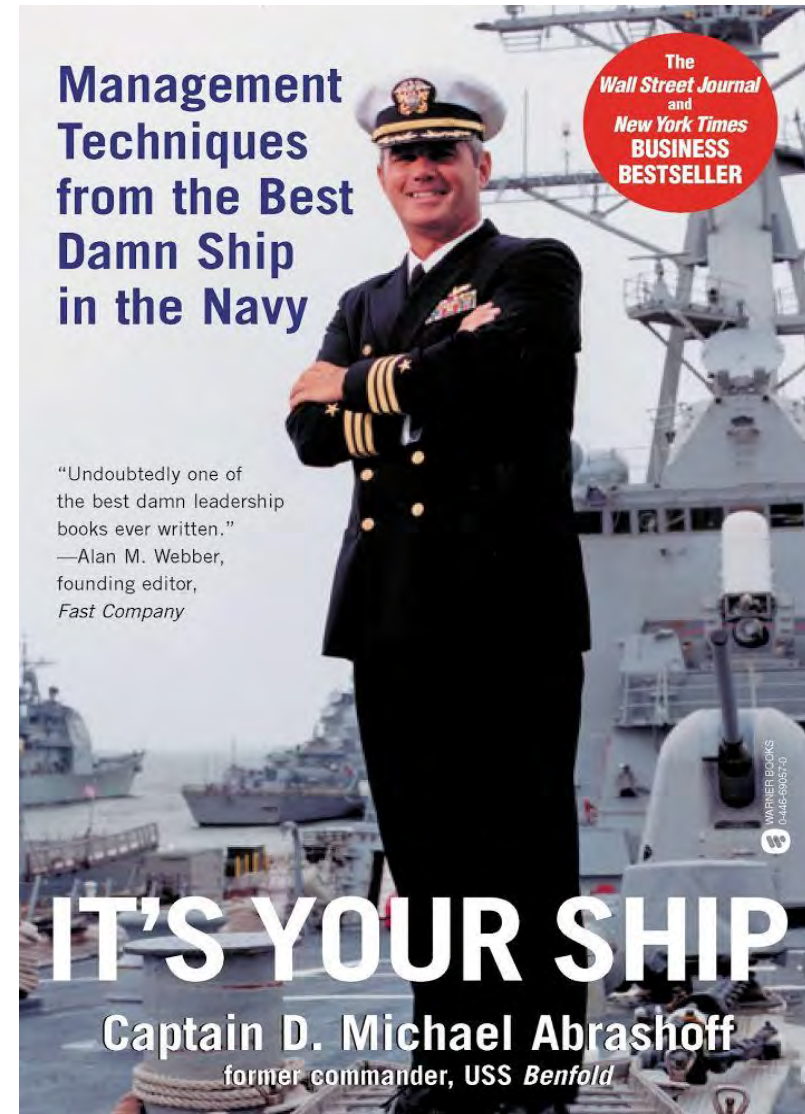
zaufanie i szacunek:

motywacja

dyscyplina

efektywność

oszczędność kosztów

Czy wystarczy by sam szef „się nawrócił”?

A jak będzie wyglądać sytuacja na okręcie (firmie), kiedy nasz „turkusowy kapitan”, otrzyma rozkaz przejęcia innej jednostki?

Sens

misja, wizja, purpose, sens

Sens ma zasadnicze znaczenie w funkcjonowaniu wszelkich systemów społecznych, także i organizacji komercyjnych

Niklas Luhmann, 1984

„Purpose driven”, nazywamy zwykle takie organizacje i firmy, w których zarówno organizacja, jak i ludzie w niej zatrudnieni, kierują się wartościami wykraczającymi poza zasadę maksymalizacji zysków.

Wspólny sens działalności nie musi brzmieć efektownie i odpowiedzialnie, istotne jest aby wartości w nim przedstawione **były faktycznie akceptowane, przestrzegane i zbieżne z osobistymi wartościami większości współpracowników.**

Sens jest kwestią indywidualną, którą trudno wartościować czy poddawać ocenie

Tym sensem wyzwalającym w ludziach zaangażowanie i odpowiedzialność może być prawie wszystko: budowa lepszego świata, pomoc słabszym, czy inne, etycznie i społecznie uznane cele.

Ale to może być także chęć dominacji rynku, postęp, bycie najlepszym, „pierwszym”, a nawet osiągnięcie możliwie wysokich zysków, wynagrodzenia z swoją pracą!

Pierwszy wymiar sensu, to **racjonalny cel** podejmowanych działań, podejście rzeczowe, w którym zadajemy sobie następujące pytania: **Po co my to robimy? Co z tego będzie? Jaki ma to cel? Czy to słuszne w danej sytuacji?**

Wymiar emocjonalny, zgodność z naturalną indywidualną potrzebą człowieka robienia czegoś, co czuje i rozumie jako **ważne**, co wydaje mu się **sensowne**, **co ma dla niej/niego osobiste znaczenie.**

*Zarządzanie jest praktyką,
korzysta z nagromadzonego
doświadczenia i wiedzy naukowej,
nie jest jednak nauką ścisłą!*

David Colander, profesor ekonomii w Middlebury, Vermont, badał niedawno poglądy 231 doktorantów siedmiu najbardziej prestiżowych wydziałów ekonomii w USA.

jedynie 1% studentów ostatniego roku tych studiów był zdania, że znajomość praktyki jest ważna dla osiągnięcia sukcesu w ich zawodzie

Teoria heliocentryczna Kopernika, że ziemia kręci się wokół słońca, dokonało w głowach uczonych, i wszystkich innych, przewrotu Kopernikańskiego!

Ale nie wpłynęło na ruch Ziemi czy Słońca!

teorie ekonomii i zarządzania nie tylko opisują rzeczywistość – one ją też zmieniają!

Czy znane teorie, np. „naukowe zarządzanie” hierarchiczne F.W. Taylora, jak i *teoria „spiral dynamics”* przedstawiają rzetelną wiedzę naukową?

Evidence-Based-Management?

EBM, dr David Sackett

Szukajmy w zaakceptowanej przez nas „prawdzie” usterek, niedoskonałości, nie tylko faktów, które ją potwierdzają!

Sir Karl Popper

które podejście jest słuszne?

***A. zarządzanie ekonomiczne
(efektywność)***

czy

***B. zarządzanie humanistyczne
(dobrostan zatrudnionych ludzi)***

albo – albo ?

zarówny to, jak i tamto!

Nikt nie zakłada firmy komercyjnej po to by była tylko miejscem rozwoju osobistego, ciekawych spotkań, a przy tym też „jakoś tam funkcjonowały”

Organizacja musi efektywnie wypełniać zadania i cele, dla których została powołana do życia.

Fakt oparty na dowodach: łatwiej to osiągnąć okazując pracownikom szacunek i zaufanie, bo wzbudza to zaangażowania i odpowiedzialności.

podstawy teorii złożoności
(complexity theory)

Definicja szaleństwa

*powtarzać ciągle ten sam eksperyment
i za każdym razem oczekiwać innych
rezultatów*

Albert Einstein

ważne pojęcia teorii złożoności

- *system skomplikowany czy kompleksowy?*
skomplikowane znaczy trudne, ale przewidywalne!
- *zjawiska emergentne (łac. emerge – wynurzam się).*
zupełnie nowe formy i zachowania, powstające z oddziaływania między najprostszymi elementami samoorganizującego się systemu.
- Wynik podjętych działań nie jest jednoznacznie przewidywalny

Zbieżność teorii organizacji z teorią złożoności

- Małe zmiany pociągają za sobą często duże konsekwencje
- Stała równowaga sił sobie przeciwdziałających, stawia organizacje w potencjalnie chaotycznej sytuacji
- Zachodzące zmiany, powstają w sposób skokowy, zależny od przypadkowych impulsów,
- Długoplanowe zmiany i ich konsekwencje nie są przewidywalne drogą linową ($A + B$ nie zawsze = C),
- Podobne działania, nie zawsze prowadzą do takich samych wyników

źródło:

**Empowering Leadership of Tomorrow, dr hab. Praszkie Ryszard,
Cambridge University Press, 2018**

Szef, którego szukamy

Empowering Leader

**Empowering Leadership of Tomorrow, Praszkie Ryszard,
Cambridge University Press, 2018**

Lider wspomaga proces emergencji

(aby się zadziało, by z chaosu powstał ład) poprzez:

- swobodne interakcje peer-to-peer, bez odgórnej kontroli,
- budowę mostów między sieciami społecznymi,
- ograniczenie własnego ego,
- pętle sprzężenia zwrotnego połączenie góra-dół i dół-góra,
- wpływ na atraktory negatywne i pozytywne,
- wspieranie rozwoju transmitterów idei przywództwa,
- humanistyczną postawę, uświadamianie sensu działań

źródło: **Empowering Leadership of Tomorrow, Praszkie Ryszard,
Cambridge University Press, 2018**

Aby pobudzić w pracownikach prawdziwą chęć i sens samodzielnego działania nie musimy dawać im przysłowiowej „ryby“ (**rozwiązywać za nich zadania**), ani też „wędkę“ (**narzucać konkretną metodę dla rozwiązanie problemu**).

Wolność działania, swobodny kontakt z innymi, prawo do szukania własnych rozwiązań i wsparcie sprawia, że niektórzy z nich rozwiną zupełnie **nową i bardziej efektywną technikę połowów!**

przykłady wdrażania New Work

oparte na ideach inicjatorów wywodzących się z
też humanizmu, wiary w ludzką dobrą wolę i chęci
zrealizowania swojej wizji zmian w
niesprawiedliwym systemie socjalnym

New Harmony, Robert Owen, USA, 1824

PHOTO PORST, Niemcy, Norymberga, 1971

W **1800** roku Robert Owen, jako współwłaściciel, przejął kierownictwo przędzalni w **New Lanark** w Szkocji, zatrudniał ponad 1800 osób, w tym 500 dzieci. Skupił się na efektywności produkcji, zmienił organizację pracy. Zakłady Owena stały się modelową fabryką.

W **1824** roku Robert Owen, już jako bogaty przemysłowiec, udał się do Stanów Zjednoczonych w celu zrealizowania swojej wizji „**nowego świata moralnego**”, świata szczęścia, oświecenia i dobrobytu.

W marcu **1827** roku, socjalistyczna komuna „New Harmony”, made in USA, uznana została za niepowodzenie, a dwa lata później projekt został zamknięty

Owen jako przywódca:

ślepo zaufał tezom humanistycznego zarządzania, że sami się zaangażują i dadzą z siebie wszystko. Okazało się, że „nie każde zaobserwowane zachowanie miało z założenia pozytywny zamiar”!

Na sukces firmy w New Lanark pracował ponad 20 lat. Kiedy odszedł, poszukując utopii, jej wyniki dramatycznie się pogorszyły.

Mimo szerzącego się chaosu, **Owen nie reagował**, a mógł wrócić do kolonii na dłużej i „ugasić szerzące się pożary”. **Nie zadbał o zabezpieczenie przywództwa, chociaż widział, że ludzie nie dojrzeli do jego wizji, lub jak jego synowie, nie zaakceptowali narzuczonego przez niego sensu współpracy.**

Już w latach 50. XX wieku firma **PHOTO PORST** była jedną z największych sieci sklepów fotograficznych na świecie. W listopadzie **1971** roku Hannsheinz Porst zaskoczył swoich 1600 pracowników, ogłaszając, że tworzy „firmę pracowniczą”, którą wyposażył w 15 milionów DM z własnego kapitału.

„**Totalne samozarządzanie**”, „**przełom w kierunku humanitarnego świata pracy**”, co oznaczało, że komitety pracownicze decydowały o wszystkim, pracownicy mogli nawet zwalniać swoich szefów. Jak długo finanse pozwalały spółka corocznie wypłacała swoim udziałowcom (pracownikom) wszystkie wygospodarowane zyski, **nie tworzyła żadnych rezerw**. Porst niejednokrotnie zasilał spółkę dodatkowymi milionami

W kwietniu **1982** złożono wniosek o wszczęcie postępowania upadłościowego w sprawie spółki pracowniczej Porsta.

Porst jako przywódca:

zaufanie jest cnotą, ale ślepe zaufanie to brak odpowiedzialności!

Pracujący z nim ludzie od samego początku czuli się **przedmiotem eksperymentów Porsta**. Nie rozumieli zamiarów szefa, więc nie byli w stanie się zaangażować. **Wyplacali więc sobie zyski, dopóki były, i wybierali miernych uległych sobie przełożonych**. Tak żyło im się wygodnie, bez przejmowania odpowiedzialności za losy firmy.

Porst uciekał się do populistycznych decyzji przy poklasku biernej załogi. **Odszedł z zarządu w roku 1979, chociaż musiał wiedzieć, że sami pracownicy nie dadzą sobie rady**.

Nie był przywódcą, raczej idealistą, **nie wspierał, nie motywował, tym bardziej nie inspirował do przejęcia odpowiedzialności za losy firmy**.

Wnioski:

1. Samozarządzania nie można grupie zarządzić, czy go narzucić, nawet będąc kierowanym najlepszymi humanistycznymi pobudkami. Musimy koniecznie zadbać też o zapewnienie pozostałych niezbędnych dla zaangażowania się warunków
2. Postawa humanistyczna jest warunkiem niezbędnym, ale nie jest warunkiem wystarczającym

Warunki istotne dla zaangażowania się:

- **gotowość** **chcieć**
- **umiejętność** **móc (własne)**
- **warunki, uprawnienia** **móc (organizacja)**

Wszystkie te warunki są ze sobą ściśle powiązane i wzajemnie na siebie wpływają tzn. mogą się hamować lub wzmacniać: na brak umiejętności nie pomoże żadne *chcieć*, nawet najwyższa mobilizacja.

Jeśli zabraknie nam organizacyjnych uprawnień, prawa do bezpośrednich kontaktów każdego z każdym, szybko stracimy gotowość do pracy, na nic też okażą się indywidualne umiejętności, *móc*, których nie możemy wykorzystać.

Jeśli zaś *chcemy*, możemy zmobilizować się przecież do przyswojenia brakujących umiejętności, a nawet zadbać o usunięcie przeszkód organizacyjnych

przykłady wdrażania New Work

oparte na zaangażowaniu inicjatorów,
szefów organizacji, wsparciu i ich próbach
zaszczepienia organizacji wspólnego sensu

Johnsonville Sausage, Ralph C. Steyer, USA, 1978

SEMCO, Sao Paulo, Brazylia, 1980

Zappos, Tony Hsie, Las Vegas, USA, 2014

Ralph C. Stayer przejął obowiązki CEO w Johnsonville Sausage w roku 1978. Była to lokalna wytwórnia kiełbas.

Stayer zdecydował się zmienić swoją firmę (1982), dał wszystkim prawo do współdecydowania o tym, co oni w niej robią. Podpowiedział sens współpracy i ludzie to podchwycili!

Pod koniec lat 90. firma osiągnęła obroty rzędu **200 milionów USD**. Samozarządzanie najwyraźniej firmie nie zaszkodziło, bo gdy Stayer przechodził na emeryturę w roku 2015 majątek jego rodziny FORBES ocenił na ponad **1,3 miliarda**,

Od samego początku celem Ralpa C. Stayera było:
stać się w swojej firmie zbędnym!

To mu się nigdy nie udało! Jak uświadomił sobie później Stayer, niepisana umowa, której trzymali się jego ludzie, brzmiała: *będziemy prowadzić firmę, ale ty zawsze musisz dbać o odpowiednie warunki jej kultury firmowej.*

Jego wypowiedź na temat samozarządzania z 1997 roku:

”Bywają dni, w których zechcesz raczej zagrać w golfa i powiedzieć sobie: do diabła z nimi”.

Zarządzanie firmą przejęła jego znacznie młodsza małżonka

Po systemie samozarządzania pozostały fascynujące wspomnienia, jego książka z początku lat 90ych, artykuły w HBR oraz firma doradcza ds. zarządzania

Firma SEMCO, Sao Paulo, Brazylia

Ricardo Semler, syn właściciela, przejął firmę w roku 1980: miał 21 lat, nieukończone studia prawnicze i wiele rewolucyjnych pomysłów.

Następnego dnia po objęciu szefostwa wyrzucił z pracy dziewięciu z piętnastu najwyższych menedżerów.

Razem z pragmatycznym szefem HR Clovisem Bojikianem, z wizji Semlera powstała „najbardziej demokratyczna firma świata” („Wall Street Journal”, 1990)

Semler dał innym prawo do przejęcia odpowiedzialności.

Opowiedział pracownikom szczerą historię: **„Chcemy, aby wszyscy cieszyli się pracą, chcemy też robić lepsze interesy i wszyscy chcemy zarabiać więcej pieniędzy”.**

W roku 2001, Ricardo Semler: „udowodniliśmy, że ten demokratyczny sposób pracy zadziałał. Nadszedł czas, aby pójść dalej”. Sprzedał akcje Semco i odszedł.

Czy osiągnął postawione sobie cele?

Semler nigdy *explicite* nie wspominał o tym, że jego celem była trwale działająca firma samozarządzająca.
Wszystko doskonale działało dopóki on był liderem!

Pod jego kierownictwem obroty firmy wzrosły z **4 milionów** (1982) do **212 milionów dolarów** w roku 2003. Liczba zatrudnionych wzrosła z 90 do prawie **5.000 osób**.

Dzisiaj, około 15 lat po odejściu Semlera, spółka ta (SEMCO Equipamentos) zatrudnia tylko **50 pracowników**.

Późniejsze jego projekty: „Lumiar”, demokratyczna szkoła, luksusowy Hotel Botanique i Semco Style Institute, SSI (doradztwo i szkolenia)

Zappos

LAS VEGAS, NEVADA

coached by *HolacracyOne*

Zappos.com is an online shoe and clothing retailer renowned for its exceptional customer service.

Zappos has over 1,500 employees and is the largest Holacracy-powered organization to date.

Turnover over 1 Billion USD

W roku 2014, Tony rozpoczął przebudowę na „firmę bez hierarchii”, zgodnie z metodyką Holacracy wg. Briana Robertsona, zgodnie z „Konstytucją Holakracji” z 2007 r.

Stworzono ca. 460 „kręgów” (zespołów), w tym 4700 „ról”.

Trudno znaleźć klasyczną hierarchicznie zarządzaną firmę, która posiada tak sztywny i pedantycznie uporządkowany system sterowania procesami!

W ramach „ról”, pracownicy przejmować czasowo funkcje i kompetencje odpowiedzialnych zarządzających.

Czy przejmując „rolę” czujemy się zobowiązani wziąć na siebie moralną odpowiedzialność za swoje decyzje?

Czy nie lepiej jeśli młody człowiek w naturalny sposób dorasta do roli „prawdziwego” szefa, niż gra jakąś rolę?

“What we’re doing is hard,
we’re basically trying to fly a plane
and change the engine at the same time.”

Zappos, Tony Hsieh, April 2019

Fakty:

1. Od roku 2017 Zappos odszedł od modelu Holacracy
Źródło Quartz at Work, Aimee Groth, 29th Jan. 2020
2. „...od marca 2017 r. firma dostosowuje systemy wewnętrzne do bardziej przypominających rzeczywiste rynki”
Źródło Quartz
3. 24 sierpnia 2020 Tony Hsieh, po dwóch dekadach pracy dla firmy, odszedł ze stanowiska CEO

źródło: [www. Inc. com](http://www.Inc.com)

1. Samozarządzanie działa, jeśli liderzy tworzą i dbają o zachowanie warunków dla jego rozwoju i stabilizacji.
2. Dlaczego w omówionych przypadkach, także i w moim, we wspomnieniach inicjatorów tych organizacji brakuje wzmianek o „pojawieniu się” drugiego, w pełni zaangażowanego, pokolenia liderów?

3. Ego lidera nie pozwala im dzielić się sukcesem?

4. Liderzy „się wyłaniają”, samo stworzenie warunków nie gwarantuje osiągnięcia sukcesu!

A + B nie zawsze równa się C!

Następców nie możemy wychować, wyuczyć czy mianować. To proces emergencji: *podstawy teorii złożoności!*

Haufe-Umantis, St. Gallen, Szwajcaria, 2000

*Przykład na to jak wprowadzona z przekonania
idea, kreatywna i skuteczna forma współpracy,
potrafi zamienić się w ideologię....*

a firma w scenę dla autoprezentacji jej autorów

Hermann Arnold stwierdził, że jego pracownicy, nie kierownictwo, są bliżej klientów i potrafią lepiej ocenić ich potrzeby, a także oszacować popyt na rynku (około roku 2000).

W roku 2013 Arnold dobrowolnie zrezygnował z funkcji zarządzającego a nowym szefem został 31-letni Marc Stoffel, wybrany przez koleżanki i kolegów.

Pod koniec 2019 Stoffel ogłasza, że wszystko funkcjonuje samo, prezes jest w stanie zrezygnować z konieczności dbania o firmową wizję i kulturę. W roku 2020 Stoffel zaplanował roczny bezpłatny urlop, podróż dookoła świata, razem ze swoją rodziną.

Arnold i Stoffel są znani w niemieckojęzycznym świecie zarządzania, chętnie zapraszani jako uznane gwiazdy „turkusu” na kongresach dotyczących zarządzania.

Z planowanej rocznej podróży dookoła świata nic nie wyszło: Stoffel i jego poprzedni szef, Arnold, zostali w połowie roku 2020 zwolnieni z pracy, przez zarząd grupy HAUFE.

Okazało się, że:

- od pewnego już czasu zrezygnowano z wyborów wyborów szefów, bo menedżerowie uskarżali się, że nie mogą podejmować trudnych decyzji w obawie przed porażką w następnych wyborach,
- wielu pracowników w ogóle się nie angażowało,
- odpowiedzialni czuli się tylko szefowie, po to by ich ponownie wybrano, ale wielu żałowało czasu i zaangażowania, bo w trakcie następnych wyborów, dowiadawali się, że nie nadają się do niczego, a już na pewno nie na szefa.

*trwale funkcjonujące firmy
samozarządzające, oparte na
świadomości zbudowanym systemie
zarządzania, wsparcia i rozwoju*

W.L. Gore & Associates, Inc, , USA, 1958

Xerox PARC, Palo Alto, USA, 1970

W.L. Gore & Associates, Inc. została założona w 1958 roku przez Billa Gore'a w piwnicy ich domu. Dzisiaj to koncern mający filie na całym świecie i zatrudniający około 10 000 pracowników. W 1976 roku Bill Gore przekazał zarząd organizacji synowi Robertowi, który prowadził firmę do 2000 roku.

Także **Xerox PARC**, instytut badawczy firmy Xerox (Palo Alto Research Center), istnieje ponad pół wieku a ich założyciele dawno już odeszli.

Obie te firmy wciąż należą do najbardziej innowacyjnych na rynku, a ich kultura organizacyjna od lat opiera się na samozarządzaniu i kreatywnej wolności jednostki.

Przedsiębiorczy Przywódcy (*Entrepreneurial Leader*), którzy zwykle, w dużej liczbie, ulokowani są w najniższych hierarchiach firmowych. To oni tworzą nowe produkty i usługi, stanowią wartość dodaną dla klientów firmy.

Wspomagający Przywódcy (*Enabling Leader*), ulokowani pośrodku hierarchicznej struktury, mają za zadanie „wspomagać” - torować drogę Przedsiębiorczym. Ich rola to wsparcie, organizacja i pomoc w uzyskaniu środków i resursów oraz udostępnienie wszelkich potrzebnych informacji.

Strukturalni Przywódcy (*Architecting Leader*) zajmują miejsca bliskie zarządu i mają na oku szeroką firmową perspektywę. Dbają o tworzenie i utrzymanie kultury firmowej, struktury oraz przewodniej strategii firmy.

Ich motywacja? Wspólny sens? Założyciel firmy, Billa Gore:

"The objective of the Enterprise is to make money and have fun doing so".

Zarabiać i mieć przy tym frajdę!

Gdzie w tym humanizm? Gdzie frajda? To wolność, radość ze spełnienia się i dobre życie! Nazwa *W.L. Gore and Associates* oznacza, że zespół liczący ponad 10.000 ludzi to, w pewnym sensie, wspólnicy, współwłaściciele firmy.

To jest możliwe!

Ale to przypadek szczególny, w pewnym sensie **ideał**, trudny do spełnienia w codziennej rzeczywistości.

To rozwiązanie bazujące na **selekcji i edukacji** najlepszych z najlepszych, **ludzi pasujących do zespołu**.

Wymaga stałego wysokiego zaangażowania, budowania systemu i dziesiątek lat ciężkiej pracy.

Cel ten można osiągnąć inną drogą, zachowując jednak zawsze wszystkie niezbędne warunki:

- *Wcielenie misji humanistycznej*
- *Deklaracja sensu działalności organizacji*
- *Zarządzanie zgodne z teorią złożoności*
- *Kapitał społeczny; zaufanie i współpraca*
- *Horyzontalne sieci i duch wspólnoty*
- *Empatia, jako zrozumienie potrzeb innych*
- *Kreatywna atmosfera*

W optymalnych warunkach wyłaniają się samoczynnie nowi przekonani do sprawy liderzy

- *akceptujący sens działalności organizacji jako osobisty motyw działania*
- *przejmujący odpowiedzialność za sukces całej organizacji lub jej części, rozumiejąc cel wspólny*

Przykłady firm, które zrezygnowały z biurokracji i oparły na naturalnym procesie tworzenia się i przyłączania do systemu nowych zespołów lub firm.

Buurtzorg Nederland, Jos de Blok, 2006

Haier, Zhang Ruimin, Chiny, 1980

Jos de Blok, Holender, zrezygnował z bardzo dobrze płatnej pracy dla realizacji własnej idei stworzenia systemu samozarządzających się sióstr opieki Buurtzorg. Zatrudnia ok. 10 000 osób.

De Blok został w roku 2015 przyjęty do elitarnej grupy Ashoka Fellows, chociaż **firmy nie założył po to po to, aby jak Matka Teresa osobiście pomagać potrzebującym.** Tym, co go motywowało, była wizja **stworzenia organizacji w niespotykanej skali, oddanej ważnej sprawie, w której ludzie sami przejmują inicjatywę. Szlachetny cel, ciekawa idea, ale dla biznesmena to głównie wielkie wyzwanie.**

Zhang Ruimin, CEO firmy **Haier** potrzebował kilku dekad by wyprowadzić firmę z poziomu bliskiego bankructwu do pozycji jednego z największych w świecie producentów urządzeń AGD.

małe kawałki, luźno połączone

Tak, jak widział internet David Weinberger,
naukowiec i filozof, specjalista w kwestiach internetu.

W 2005 roku Zhang zainicjował swój ostatni projekt: firmę Haier zatrudniająca ponad 70 000 pracowników podzielił na ponad 4 000 mikroprzedsiębiorstw (*micro-enterprises*, ME).

System **RenDanHeYi** (*Maker-Customer-Integration*), znosi biurokrację, nadrzędne polecenia, oddaje zespołom pełną swobodę podejmowania decyzji, ale także odpowiedzialność za wyniki ich pracy. Każdy osobiście profituje, lub też odczuwa straty generowane przez ich jednostki.

„Chcemy się organizować jak tropikalna puszcza. Z czasem każda sztucznie zbudowana organizacja rozpada się, ale puszcza przetrwa wszystkie zmiany”.

Zwykle premie rzadko przekraczają 20 procent wynagrodzenia podstawowego. Pracownicy interpretują to jako wiadomość od zarządu: „Nie sądzimy, że możesz mieć naprawdę znaczący wpływ na naszą działalność”.

Podjęcie Haiera jest inne — firma robi wszystko, co możliwe, by pracownicy stawali się właścicielami, nie tylko czuli się „jak gdyby” nimi byli. W rezultacie przychody zespołów rosną nie 20-40 procent rocznie, lecz niejednokrotnie 500 % i więcej.

Niektóre firmy plajtują lecz to zdarza się dużo bardziej rzadziej niż w firmach, które nie korzystają z takiego systemu wsparcia.

Żadna z nowych inicjatyw nie otrzyma zgody na finansowanie firmowe, jeśli jej szans na finansowy sukces nie potwierdzą klienci (np. współfinansując projekt przez crowd funding).

Każdy nowy produkt lub usługa opracowywana jest w otwartej przestrzeni internetowej. W procesie powstawania produktu współuczestniczą klienci jak i dostawcy elementów. Np. przy budowie domowego klimatyzatora przez sieć serwisu społecznościowego spłynęło **ponad 30 milionów odpowiedzi** wyrażające potrzeby i preferencje klientów

Wnioski ogólne:

1. Samozarządzanie działa, jeśli tylko „Empowering lider” jest obecny i dba o zachowanie koniecznych warunków
2. Iskra samozarządzania, wzniecona poprzez inicjatora, często nie wskrzesza jednak trwałego płomienia (patrz podstawy teorii złożoności)
3. Bez liderów, którzy przejmą rolę inicjatora, organizacja ma problem: negatywne impulsy, atraktory, wybijają organizację z osiągniętego z trudem poziom homeostazy i system wraca do punktu wyjścia!

4. Wszyscy wymienieni liderzy stworzyli i pielęgnowali bezustannie warunki dla kultury samozarządzania.
5. Z podstaw psychologii oraz teorii zarządzania wiemy, że nie jesteśmy w stanie wychować liderów, oni muszą się sami pojawić.
6. Zmiany i ich konsekwencje nie są przewidywalne drogą linową co znaczy, że nasze słuszne i prawidłowe działania, nie zawsze doprowadzą do planowanych i oczekiwanych wyników

a co ja z tego zrozumiałem?

czy sam nie popełniłem błędów?

W samozarządzającej się firmie nie ma nadzorców.

*O problemy, które są zwykle łatwe do usunięcia,
muszą zadbać same koleżanki i koledzy.*

*To wymaga jednak prawdziwie odpowiedzialnego
podejścia, które wykracza znacznie poza objaw
dobrej woli i chęci, lecz staje się pasją.*

*Niestety nie pojawili się nowi Empowering Leader,
cieszący się zaufaniem wszystkich.*

1. Wyzwanie, jakim samozarządzanie podjąłem zbyt późno, by dać nam wszystkim szansę na to, że z chaosu, w naturalny sposób, wyłoni się porządek
2. Zbyt późno też zdecydowałem się na solidna analizę doświadczeń moich poprzedników;

polecam krytyczny racjonalizm Karla Poppera:
nie szukaj potwierdzenia dla Twoich przekonań,
lecz dowodów na możliwość ich falsyfikacji!

3. Zbyt późno wprowadziłem zasadę dyferencji z „*Teorii sprawiedliwości*” *Johna Rawlsa*: **pewien nierówny podział dóbr można uznać za sprawiedliwy, jeśli przynosi on korzyści także najslabszemu ogniwu w hierarchii społecznej.**

Rzecz w interpretacji utylitaryzmu przez *Johna Stuarta Milla*: należy mieć na oku **maksymalizację korzyści dla całej grupy, ale w kontekście długoplanowym!**